

Päätös polttokelpoisen jätteen jätteenkuljetusjärjestelmästä

Ympäristölautakunta 11.04.2023 § 26

Valmistelija/lisätietoja antaa:

Ympäristöinsinööri Liisa Kaskiluoto, puh 02 4745294

Lounais-Suomen jätehuoltolautakunnassa on vireillä kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa kuljetettavan polttokelpoisen jätteen kuljetusjärjestelmää koskevan päätöksen valmistelu. Päätös koskee Auran, Kaarinan, Liedon, Marttilan, Paimion, kanta-Paraisten, Pöytyän, kanta-Ruskon, Salon, Sauvon ja Turun alueita, joilla polttokelpoiset jätteet kuljetet edelleen vuoden 1993 jätelain mukaisessa sopimusperusteisessa jätteenkuljetuksessa.

Jätehuoltolautakunnan on päätettävä siitä, siirrytäänkö polttokelpoisen jätteen kiinteistöittäisessä kuljetuksessa jätelain (646/2011) 36 §:n mukaiseen kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen vai 37 §:n mukaiseen kiinteistönhaltijan järjestämään jätteenkuljetukseen.

Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta pyytää Paimion kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen lausuntoa asiassa. Lausunto tulee toimittaa viimeistään 19.4.2023 Lounais-Suomen jätehuoltolautakunnalle sähköpostitse osoitteeseen jatehuoltolautakunta@turku.fi.

Asiaa koskeva kuulutus ja selvitysmateriaalit ovat nähtävillä 10.3.-19.4.2023 Turun kaupungin tietoverkossa osoitteessa <http://www.turku.fi/kuulutukset>.

Aiemmat kuljetusjärjestelmäpäätökset

Jätelain (646/2011) 149.4 §:n mukaan kunnissa, joissa vuoden 1993 jätelaissa tarkoitettu järjestetty jätteenkuljetus hoidetaan sopimusperusteisena jätteenkuljetuksena, on tarkasteltava jätteenkuljetuksen järjestämistä lain 37 §:n 1 momentissa säädettyjen kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen edellytysten perusteella ja tehtävä asiassa päätös viimeistään vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Jätelaki tuli voimaan 1.5.2012, joten päätös olisi pitänyt tehdä viimeistään 1.5.2013 mennessä.

Lounais-Suomen alueen eri jätehuoltoviranomaiset ovat vuosina 2013-2021 tehneet polttokelpoisen jätteen kuljetuksista yhteensä kuusi kuljetusjärjestelmäpäätöstä siten, että kaikkien edellä mainittujen alueiden osalta polttokelpoisen jätteen kuljetusjärjestelmästä on päätetty kolme kertaa. Kaikista jätehuoltoviranomaisten päätöksistä on valitettu ja kaikki päätökset on hallintotuomioistuinten päätöksillä kumottu lainvastaisina. Turun hallinto-oikeus ja Korkein hallinto-oikeus ovat käsitelleet Lounais-Suomen alueen polttokelpoisten jätteiden kuljetusjärjestelmäasiaa yhteensä 11 päätöksessä.

Tuorein Lounais-Suomen jätehuoltolautakunnan päätös on tehty 18.3.2021 § 11, jolloin lautakunta päätti kuljetuksen järjestämisestä kiinteistön haltijan järjestämänä kaikkien niiden alueiden osalta, joissa on käytössä vanhan jätelain mukainen sopimusperusteinen kuljetus. Turun hallinto-oikeus kumosi lautakunnan päätöksen valitusten perusteella ja palautti asian uudelleen käsiteltäväksi lautakuntaan (23.6.2022 päätösnumero H1040/2022). Hallinto-oikeuden päätökseen ei haettu valituslupaa Korkeimmalta hallinto-oikeudelta.

Lounais-Suomen jätehuoltolautakunnan on siten tehtävä asiassa uusi päätös. Koska koko lautakunnan toimialueella on suoraan jätelain muutoksen (714/2021) nojalla siirryttävä bio- ja pakkausjätteiden kuljetuksessa kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen laissa annettujen siirtymäaikojen puitteissa, voi lautakunnan uusi päätös koskea vain polttokelpoisen jätteen kuljettamista.

Joitakin poimintoja jätehuoltolautakunnan teettämistä jätteenkuljetusjärjestelmää koskevista selvityksistä

Kiinteistön haltijan kannalta molemmissa kuljetusjärjestelmissä on omat etunsa ja haittansa. Mikäli alueella on useampia jätteenkuljetuspalveluita tarjoavaa yritystä, kuten Paimiossa on, antaa kiinteistön haltijan järjestämä kuljetus kiinteistön haltijalle mm. mahdollisuuden suorempaan asiakassuhteeseen jätteenkuljetusyrityksen kanssa ja valinnanvapautta palvelun hankinnassa. Vastaavaa vapautta ei kunnan järjestämässä kuljetuksessa ole.

Kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen siirtymistä puoltaa kuitenkin moni asia.

Mm. kuljetuspalveluiden hinnat ovat alueen nykyisessä sopimusperusteisessa kuljetuksessa osin syrjiviä ja osalle kiinteistön haltijoita suuret hintaerot voivat olla kohtuuttomia. Nykyisessä sopimusperusteisessa kuljetuksessa kukin kuljettaja määrittelee ja perii jätteen käsittelymaksusuuden omien perusteidensa mukaisesti, jotka selvitysten perusteella vaihtelevat suurestikin kunnittain mutta myös saman kunnan alueella ja saman kuljettajan eri asiakkaiden kesken. Kunnan järjestämässä kuljetuksessa jätehuoltolautakunta huolehtii taksasta päättäessään siitä, että muutokset käsittelymaksuissa välittyvät astiakohtaisiin tyhjennysmaksuihin samalla tavoin taksan mukaisesti.

Saman kunnan sisällä esiintyviä eroja jätteen käsittely- ja tyhjennysmaksuissa selvitettiin vuonna 2016, jolloin ilmeni, että mm. Paimiossa 240 litran polttokelpoisen jätteen käsittelymaksut ja jäteastian ylimmät tyhjennys hinnat olivat lähes kaksinkertaisia samasta palvelusta maksettuihin alimpiin hintoihin verrattuna.

Jättemaksujen alennukset eivät myöskään aina päädy tasapuolisesti asukkaiden maksamiin jätteastoiden tyhjennysmaksuihin. Tästä tuore esimerkki on biojätteen käsittelymaksun alentaminen, josta jätehuoltolautakunta teki taksapäätöksen siten, että vuoden 2021 alusta biojätteen käsittelymaksua laskettiin 36 %. Kuitenkin vain osa jätteen kuljetusyrittäjästä laski kiinteistön haltijoilta perimiään maksuja osan pitäessä maksut ennallaan. Näin kävi myös Paimiossa, jossa suurin biojätteen kuljetuspalvelusta peritty maksu on yli kaksinkertainen pienimpään hintaan verrattuna. Hyöty käsittelymaksun alentamisesta päättyi suurelta osin kuljetusyrittäjille, jotka eivät siirtäneet alennusta kiinteistönhaltijoilta perimiinsä käsittelymaksuihin.

Jätelain perusteluissa on todettu, että jätteenkuljetus voidaan rinnastaa sähkön- ja vedentoimituksen kaltaisiin välttämättömyyspalveluihin, joiden saatavuus kohtuulliseen ja tasapuoliseen hintaan on tärkeää turvata kaikille.

Jätehuoltolautakunnan aseman ja tehtävien hoitamisen kannalta nykyinen sopimusperusteinen järjestelmä on osoittautunut käytännössä huonosti toimivaksi. Lautakunta ei pysty luotettavasti ja ajantasaisesti seuraamaan jätekuljetusten toimintaa ja sen ehtojen kohtuullisuutta ja syrjimättömyyttä, koska seurantaan varten ei aina saada ajantasaisia ja luotettavia tietoja. Tietojen saamisessa on esiintynyt säännöllisesti ongelmia, jolloin kunnan valvontaviranomaisellekaan ei aina pystytä toimittamaan luotettavia ja ajantasaisia tietoja.

Jätehuoltolautakunta seuraa kiinteistöjen kuulumista alueella järjestettyyn jätteen kuljetukseen kuljetusyrittäjien jätelain 39 §:n perusteella toimittamien kiinteistöittäisiä kuljetuksia koskevien tietojen perusteella, jotka lautakunnan on merkittävä ylläpitämäänsä jätelain 143 §:n mukaiseen ns. kuljetusrekisteriin. Esim. vuonna 2018 Paimiossa asuinrakennuksista 9,6 % oli sellaisia, joista ei ollut jätteen kuljetustietoja.

Kunnan järjestämää kuljetusjärjestelmää polttokelpoisen jätteen osalta puoltaa mm. se, että biojäte ja pakkausjätteet kuuluvat siirtymäajan puitteissa jätelain muutoksen myötä kunnan järjestämän jätteenkeräyksen piiriin. Pelkän polttokelpoisen jätteen kuljetus kiinteistön haltijan järjestämänä ei ole jatkossa logistisesti tehokasta, kustannustehokasta eikä käytännöllistä. Kunta ei tällöin voi bio- ja pakkausjätteiden lisäksi järjestää kiinteistöllä myös polttokelpoisen jätteen keräystä.

Selvitysten perusteella kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen siirtyminen vähentäisi esim. jätteenkuljetuksen polttoaineenkulutusta, katuverkon rasitusta, liikenteen aiheuttamia melu- ja ilmapäästöjä ja niistä aiheutuvia ilmasto-, ympäristö- ja viihtyvyyshaittoja sekä raskaasta liikenteestä asuinalueilla aiheutuvaa onnettomuusriskiä.

Selvitysten mukaan kahden eri kuljetusjärjestelmän ylläpito vaikeuttaa olennaisesti jätehuollon alueellisen kehityksen edistämistä, kun kaikessa jätehuollon järjestämisessä joudutaan huomioimaan kahden erilaisen kuljetusjärjestelmän vaatimukset ja ehdot. Kaksoisjärjestelmän ylläpito vaikeuttaa olennaisesti myös kuntien alueellisen jätehuoltoyhteistyön toteuttamista.

Polttokelpoisen jätteen nykyinen sopimusperusteinen kuljetus ei myöskään täytä kiinteistönhaltijan järjestämään kuljetukseen siirtymiselle jätelaissa asetettuja edellytyksiä, mikä käy ilmi Turun hallinto-oikeuden vuonna 2022 tekemästä päätöksestä.

Esittelijä: Paikkatietopäällikkö Lindvall Virpi

Päätösehdotus: Ympäristölautakunta päättää esittää lausuntonaan Lounais-Suomen jätehuoltolautakunnalle, että se puoltaa jätelain 36 §:n mukaiseen kunnan järjestämään jätteenkuljetusjärjestelmään siirtymistä Paimiossa polttokelpoisen jätteen osalta.

Kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen siirtymistä puoltavat monet seikat, kuten esim. se, että kunnan järjestämässä kuljetuksessa koko toimialueen asukkaat ovat keskenään tasavertaisessa asemassa koskien jätemaksuja ja niiden määräytymistä, kunnan järjestämä kuljetus on logistisesti tehokkaampi vähentäen kuljetuksista aiheutuvia ilmasto-, ympäristö- ja viihtyvyshaittoja ja jätehuollon alueellinen kehittäminen kunnissa ja jätehuoltoyhteistyö kuntien välillä on helpompaa kuin kaksoisjärjestelmän puitteissa. Turun hallinto-oikeuden päätöksen jälkeen ei jätehuollossa voida katsoa Paimiossa tapahtuneen sellaisia muutoksia, joiden perusteella voitaisiin perustella jätelain 37 § 1 momentin edellyttämällä tavalla kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetusjärjestelmän jatkamista.

Päätös: Sinikka Koponen-Laiho poistui kokouksesta esteellisenä (osallisuusjävi, hallintolaki 11 §) tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.

Keskustelun aikana Ismo Tukia ehdotti Eira Alanderin kannattamana, että ympäristölautakunta ei puolla päätösehdotusta vaan polttokelpoisen jätteen kuljetuksessa tulisi jatkaa nykyisellä tavalla, niin että kiinteistön haltija saa itse valita jätteiden kuljettajan.

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja totesi, että koska esittelijän ehdotusta vastaan on tehty kannatettu vastaehdotus, asiasta on äänestettävä.

Puheenjohtaja esitti, että ne jäsenet, jotka kannattavat pohjaehdotusta äänestävät "Jaa" ja ne, jotka kannattavat vastaehdotusta, äänestävät "Ei". Lautakunta hyväksyi esityksen yksimielisesti.

Suoritetun äänestyksen tulos oli kaksi "Jaa"-ääntä (Koivukangas Olli

ja Sipilä Salla) ja kuusi "Ei"-ääntä (Mäkelä Timo, Alander Eira, Mäkelä Matti, Särvä Joonas, Tukia Ismo ja Rannikko Piia). Puheenjohtaja totesi ympäristölautakunnan päättäneen äänin 2-6, lautakunnan hyväksyneen vastaesityksen.

Esittelijä jätti eriävän mielipiteen.

Kaupunginhallitus 26.04.2023 § 146

Esitetään, että kaupunginhallitus antaa Lounais-Suomen jätehuoltolautakunnalle polttokelpoisen jätteen jätteenkuljetusjärjestelmästä ympäristölautakunnalle esitellyn mukaisen lausunnon.

Esittelijä: Kaupunginjohtaja Jussinmäki Jari

Päätösehdotus: Kaupunginhallitus päättää esittää lausuntonaan Lounais-Suomen jätehuoltolautakunnalle, että se puoltaa jätelain 36 §:n mukaiseen kunnan järjestämään jätteenkuljetusjärjestelmään siirtymistä Paimiossa polttokelpoisen jätteen osalta.

Kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen siirtymistä puoltavat monet seikat, kuten esim. se, että kunnan järjestämässä kuljetuksessa koko toimialueen asukkaat ovat keskenään tasavertaisessa asemassa koskien jätemaksuja ja niiden määräytymistä, kunnan järjestämä kuljetus on logistisesti tehokkaampi vähentäen kuljetuksista aiheutuvia ilmasto-, ympäristö- ja viihtyvyshaittoja ja jätehuollon alueellinen kehittäminen kunnissa ja jätehuoltoyhteistyö kuntien välillä on helpompaa kuin kaksoisjärjestelmän puitteissa. Turun hallinto-oikeuden päätöksen jälkeen ei jätehuollossa voida katsoa Paimiossa tapahtuneen sellaisia muutoksia, joiden perusteella voitaisiin perustella jätelain 37 § 1 momentin edellyttämällä tavalla kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetusjärjestelmän jatkamista.

Päätös: Keskustelun aikana jäsen Ilola ehdotti jäsen Ansion kannattamana, että Paimiossa tulisi jatkaa nykyinen kiinteistönhaltijan järjestämä jätteenkuljetus.

Kun puheenvuorot olivat loppuneet, julisti puheenjohtaja keskustelun asiasta päättyneeksi. Puheenjohtaja totesi, että koska kaupunginjohtajan ehdotusta vastaan on tehty kannatettu muutosehdotus, asiasta on äänestettävä. Puheenjohtaja esitti, että suoritetaan kaupunginjohtajan esityksen ja jäsen Ilolan kannatetun esityksen kesken äänestys. Äänestyksessä ne jäsenet, jotka kannattavat kaupunginjohtajan ehdotuksen hyväksymistä, äänestävät "Jaa" ja ne jäsenet, jotka kannattavat jäsen Ilolan esityksen hyväksymistä, äänestävät "Ei". Kaupunginhallitus hyväksyi puheenjohtajan selostuksen ehdotuksista ja äänestysesityksen. Suoritettuna äänestyksessä annettiin neljä "Jaa"-ääntä (jäsenet Mäkiö, Nieminen, Rannikko ja Virta), kuusi "Ei"-ääntä (jäsenet Ansio, Hyssälä, Ilola, Reponen, Tuominen sekä puheenjohtaja Kaarlela). Puheenjohtaja totesi kaupunginhallituksen päättäneen äänin 4-6

hyväksyä jäsen Ilolan ehdotuksen.

Kaupunginjohtaja jätti eriävän mielipiteen.

Kaupunginhallitus 31.05.2023 § 192
143/11.01.07/2023

Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta teki 4.5.2023 §23 äänin 7-6, kolme poissa, päätöksen, että polttokelpoisen jätteen kuljetuksessa siirrytään nykyisestä sopimusperusteisesta jätteenkuljetuksesta jätelain 36§:n mukaiseen kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen vaiheittain 2026-2029.

Jätelautakunnan päätös oheismateriaalina.

Esittelijä: Kaupunginjohtaja Jussinmäki Jari

Päätösehdotus: Kaupunginhallitus merkitsee Lounais-Suomen jätehuoltolautakunnan päätöksen polttokelpoisen jätteen jätteenkuljetusjärjestelmästä tietoonsa saatetuksi.

Päätös: Keskustelun aikana jäsen Ansio ehdotti jäsen Ilolan kannattamana, että kaupunginhallitus merkitsee päätöksen tiedoksi, mutta ei tyydy jätehuoltolautakunnan päätökseen, vaan siitä valitetaan.

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja totesi, että koska kaupunginjohtajan ehdotusta vastaan on tehty kannatettu muutosehdotus, asiasta on äänestettävä.

Puheenjohtaja esitti, että suoritetaan kaupunginjohtajan esityksen ja jäsen Ansion kannatetun esityksen kesken äänestys. Ne jäsenet, jotka kannattavat kaupunginjohtajan ehdotuksen hyväksymistä äänestävät "jaa" ja ne jäsenet, jotka kannattavat jäsen Ansion esityksen hyväksymistä äänestävät "ei". Kaupunginhallitus hyväksyi puheenjohtajan selostuksen ehdotuksista ja äänestysesityksen.

Suoritettussa äänestyksessä annettiin neljä "Jaa"-ääntä (jäsenet Mäkiö, Rannikko, Virta ja varajäsen Simola) ja kuusi "Ei"-ääntä (jäsenet Ansio, Hyssälä, Ilola, Reponen, Tuominen ja puheenjohtaja Kaarlela). Puheenjohtaja totesi kaupunginhallituksen päättäneen äänin 4-6, että päätöksestä valitetaan.